

*Я. Є. Харченко,
студентка V курсу 7 групи
Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

ЩОДО ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДОСУДОВОЇ ПРОБАЦІЇ В УКРАЇНІ

Кримінально-виконавча система України знаходиться в активному процесі реформування. Необхідність змін пов'язана, передусім, із тим, що існуюча система виконання кримінальних покарань та попереднього ув'язнення створена ще за радянських часів, а тому не відповідає сучасному рівню соціально-економічного розвитку суспільства та принципам гуманізму і поваги до прав і свобод людини в процесі виконання покарань. Важливим кроком на шляху до побудови ефективно діючої кримінально виконавчої системи є прийняття Закону України «Про пробацію» від 05.02.2015, який містить низку нововведень, а саме запровадження трьох видів пробації: досудової, наглядової та пенітенціарної. Особливої уваги потребує дослідження питання досудової пробації, яка реалізується на стадії розслідування злочину.

Взагалі термін «пробація» може вживатися в декількох значеннях, а саме як: 1) концепція соціальної роботи з правопорушниками; 2) ієрархічна організаційна структура; 3) орган державної влади (служба); 4) різновид кримінального покарання, не пов'язаного з позбавленням волі, і водночас як умовне звільнення від покарання з випробуванням; 5) специфічний процес виконання деяких альтернативних покарань; 6) стан, в якому перебуває злочинець упродовж певного терміну; 7) певна з'єднувальна ланка між кримінальною юстицією та соціальною роботою [1, с. 61].

У ст. 2 Закону України «Про пробацію» пробація розглядається як «система наглядових та соціально-виховних заходів, що застосовуються за рішенням суду та відповідно до закону до засуджених, виконання певних видів кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, та забезпечення суду інформацією, що характеризує обвинуваченого.»

Якщо говорити про досудову пробацію, то у наукових колах існують різні думки щодо визначення поняття та призначення цього інституту. На думку О. В. Ткачової, при досудовій пробації відбувається збір інформації про правопорушника з метою надання допомоги суду у визначенні найбільш ефективного для даної особи виду покарання (позбавлення волі чи іншого альтернативного покарання) на основі прогнозу подальшої поведінки особи та

можливостей її виправлення у в'язниці чи на волі. Підготовлений службою пробації висновок сприяє суду у винесенні правильного і справедливого вироку, а надалі допоможе офіцерові пробації у його роботі з виправлення злочинця [2, с. 70].

Як вважає Д. В. Ягунов, досудова пробація полягає в роботі офіцерів пробації безпосередньо в судах, пов'язаній із вивченням особи злочинця, який притягується до кримінальної відповідальності, і наданням відповідних рекомендацій суддям щодо міри покарання (так звані досудові доповіді (pre-sentence reports – PSR) або досудові дослідження (pre-sentence investigations – PSI) [1, с. 62].

На переконання О. І. Богатирьової, досудова пробація, насамперед, має стосуватися не збору інформації про обвинуваченого (підсудного), а застосування до нього наглядових та соціально-виховних заходів для безпеки суспільства [3, с. 23].

Частиною 1 ст. 9 Закону України «Про пробацію» визначено, що «досудова пробація – забезпечення суду формалізованою інформацією, що характеризує обвинуваченого, з метою прийняття судом рішення про міру його відповідальності.» Формою реалізації досудової пробації є складання відповідним органом пробації досудової доповіді. Так, відповідно до ст. 2 вказаного Закону «досудова доповідь – письмова інформація для суду, що характеризує обвинуваченого».

Із наведеного вище випливає, що призначенням досудової пробації є забезпечення суду формалізованою інформацією, що характеризує обвинуваченого, шляхом підготування письмової досудової доповіді.

Важливим питанням вбачається визначення значення, структури та необхідних елементів досудової доповіді як форми досудової пробації. Як зазначає англійський науковець Д. Вітфілд, «досудова доповідь – це «вітрина» служби пробації. Сприйняття служби тими, від кого залежить винесення вироку, на всіх рівнях формується на основі якості й відповідності цього документа» [4, с. 59]. Д. Вітфілд наголошує на тому, що для того, щоб досудова доповідь була справді корисною, вона повинна «оживити» правопорушника – тобто зрозуміло для інших показати правопорушника у контексті всього його життя, а не тільки відобразити ті декілька хвилин його поведінки, які привели його на лаву підсудних» [4, с. 60].

Висвітлюючи досвід служби пробації в Англії та Уельсі Д. Вітфілд надає приклад структури та змісту досудової доповіді, яка komponується з таких розділів:

- 1) вступна частина;
- 2) аналіз конкретного правопорушення;
- 3) інформація про особу

правопорушника; 4) оцінка ризику скоєння правопорушником нових злочинів; 5) ступінь небезпеки можливих рецидивних злочинів; 6) висновок [1, с. 62].

Схожий підхід до складання досудової доповіді та збору інформації про особистість правопорушника можна знайти в публікації Р. Кантор, К. Фергюсон, Р. Паркера, які пропонують здійснювати цей процес на основі розкриття таких біографічних даних, як: 1) подробиці вчиненого злочину; 2) перелік попередніх судимостей; 3) елементи життя й особистості правопорушника, що можуть викликати в нього проблеми (робота, здоров'я, соціальне оточення, залежності, спосіб життя та ін.) [5, с. 13-15]

На думку Н. Б. Хуторської, у змісті доповіді працівник пробації має надавати докладні відомості про: скоєний злочин; історію злочинної діяльності обвинуваченого (якщо така є); ставлення жертви злочину до злочинця і вчиненого ним діяння; детальну біографію обвинуваченого; результати медичного обстеження; відомості про родину і друзів; аналіз обстановки в даному населеному пункті і ставлення мешканців до скоєного злочину. Доповідь має закінчуватися рекомендацією суду щодо можливого вироку, однак вона не повинна чинити тиск на суд, який вільний у виборі рішення: позбавлення волі або альтернативне покарання [6, с. 181-182].

У ч. 3 ст. 9 Закону України «Про пробацію» закріплені обов'язкові елементи досудової доповіді про обвинуваченого. До таких елементів відносять: соціально-психологічну характеристику, оцінку ризиків вчинення повторного кримінального правопорушення, висновок про можливість виправлення без обмеження волі або позбавлення волі на певний строк.

Наказом Міністерства юстиції України від 27.01.2017. № 200/5 затверджений Порядок складання досудової доповіді.

Отже, досудова пробація спрямована на забезпечення суду формалізованою інформацією, що характеризує обвинуваченого, шляхом підготування органом пробації письмової досудової доповіді. Підготований висновок є необхідною умовою для винесення правильного і справедливого вироку судом, та надалі сприятиме органу пробації у його роботі з виправлення злочинця.

На нашу думку, важливим є спрямування пробаційного дослідження на виявлення не лише зовнішніх умов, які вплинули на скоєння особою злочину, а й внутрішніх особливостей, що стали основою поведінки цієї особи з метою доцільного та ефективного вибору заходів виховного впливу для корекції антисуспільної спрямованості особистості обвинуваченого.

Список літератури

1. Ягунов Д. Служба пробації: концепція, засади діяльності, організаційна структура / Д. Ягунов // Відновне правосуддя в Україні. – 2007. – № 1 (5). – С. 60–64 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://uccg.org.ua/bulletin/Articles/01\(5\)/06-Probatsiya/050602.pdf](http://uccg.org.ua/bulletin/Articles/01(5)/06-Probatsiya/050602.pdf)
2. Ткачова О. В. Інститут пробації в Україні: Історичний досвід і сучасний стан. – Серія: Юрид. науки. – 2016. – № 4. – Т. 2. – С. 68-71 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lj.kherson.ua/2016/pravo04/part_2/19.pdf
3. Богатирьова О. Запровадження в Україні досудової пробації / О. Богатирьова // Наук. часоп. Нац. акад. прокуратури України. – 2014. – № 1. – С. 20–25 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/1-2014/20-25-bogatyrova.pdf>
4. Вітфілд Д. Вступ до служби пробації: монографія / Д. Вітфілд. – Київ: Атіка, 2004. – 236 с.
5. Кантор Р. Работа с правонарушителями в обществе: учеб. пособие / Р. Кантор, К. Фергюсон, Р. Паркер. – Лондон: Ноттингем. ун-т, 2003. – 200 с.
6. Стеценко І. М. Підготовка майбутніх працівників пробації до складання досудової доповіді / І. М. Стеценко // Вісн. Чернігів. нац. педагог. ун-ту. Серія : Педагог. науки. – 2015. – Вип. 130. – С. 181-184. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2015_130_43

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 1

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкіна та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т1 ., – 251 стр.
ISBN – 978-966-2740-95-0

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-95-0

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

ЗМІСТ

Андрєєв Є. О.	Гуманізація кримінально-виконавчого законодавства.....	3
Атрєп'єва М. Р.	Актуальні проблеми виконання та відбування покарань у місцях позбавлення волі.....	7
Біленький Д. В.	Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: щодо внесення змін до «Закону Савченко».....	10
Бойко В. О.	Поняття «злісне порушення встановленого порядку відбування покарання»: спірні моменти.....	13
Борох Ю. О.	Реалізація принципу справедливості під час відбування покарання.....	16
Бумба О. А.	Пробачія та стан упровадження в Україні.....	19
Васюк О. О.	Проблемні питання виконання покарання у виді штрафу.....	23
Вручинський Д. Г.	До питання визначення законного інтересу засуджених.....	28
Гавенко Т. Ю.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	31
Герасименко С. С.	Спонування засуджених до зразкової поведінки: метод «батоба» чи «пряника»?.....	35
Горшкова Я. С.	Про деякі проблемні питання, що виникають під час виконання покарання у вигляді штрафу.....	39
Дейнека П. В.	Перевищення меж при застосуванні заходів фізичного впливу в установах виконання покарань.....	43

Дорощенко К. В.	Відповідальність за несплату або ухилення від сплати штрафу.....	45
Дубанич М. Ю.	Правовий статус засуджених: до питання конституційного забезпечення права на працю засуджених до позбавлення волі.....	47
Дубровін С. І.	Використання категорії «ресоціалізація» стосовно неповнолітніх засуджених: окремі аспекти.....	50
Євтушенко Д. О.	Процес ресоціалізації неповнолітніх, звільнених з установ виконання покарання.....	53
Загурська А. В.	Щодо права засуджених на листування..	56
Зайкова Я. Ю.	Ресоціалізація при відбуванні покарання у виді арешту та обмеження волі: порівняння ефективності.....	60
Зосіч М. Ю.	Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають малолітніх дітей.....	64
Кирилюк С. О.	Надання державній кримінально-виконавчій службі слідчих функцій.....	68
Кишеня В. С.	Наглядова пробація у Сполучених Штатах Америки. Перспективи застосування іноземного досвіду в Україні.....	72
Клименко С. С.	Проблемні питання звільнення від відбування покарання вагітних жінок.....	75
Клімашевський В. Д.	Проблемні питання процедури помилування в Україні.....	79
Коваль В. В.	Перспективи створення подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій в	

	Україні з урахуванням досвіду зарубіжних країн.....	83
Козаченкова Д. С.	Щодо законних інтересів як елементу правового статусу засуджених.....	87
Козачок М. М.	Проблеми виправлення та ресоціалізації засуджених.....	89
Козій Н. А.	Введення інституту приватного виконання рішень.....	92
Крячко Л. Ю.	Особливості правового регулювання користування засудженими глобальною мережею Інтернет.....	96
Кудрявцева В. В.	Умови праці засуджених до позбавлення волі: деякі питання	100
Левандовська І. В.	Громадські роботи: міжнародний досвід і Україна.....	103
Левіна О. О.	Тактика виявлення осіб, схильних до суїциду. Профілактика суїцидів серед засуджених та осіб, взятих під варту...	107
Лисенко О. Е.	Розбіжності у визначенні поняття «громадські роботи» за Кримінальним та Кримінально-виконавчим кодексами України.....	110
Лукашова Є. В.	Соціально-виховна робота із засудженими (мета та способи).....	115
Малиш С. С.	Окремі аспекти соціально-виховної роботи з неповнолітніми, засудженими до позбавлення волі.....	119
Мартинюк Н. В.	Прихована проблема відповідальності осіб за ухилення від відбування покарання у виді громадських робіт.....	123
Масловська Ю. Ю.	Працевлаштування осіб, звільнених з місць позбавлення волі: окремі аспекти..	126
Мельник М. Г.	Застосування фізичного впливу,	

	спеціальних заходів, зброї до засуджених.....	129
Мешков С. В.	Ресоціалізація неповнолітніх засуджених.....	132
Мироненко А. А.	Міжнародний досвід пробації.....	134
Моржановська А. І.	Право на користування Інтернетом засуджених, які відбувають покарання, пов'язані з позбавленням волі.....	138
Насібулліна Н. Р.	Цілі покарання.....	141
Носач Є. О.	Досудова пробація як елемент оновлення системи юстиції України.....	146
Павельчук Д. А.	Виховання та перевиховання засуджених до позбавлення волі.....	147
Павленко В. О.	Чи можливе виправлення осіб, засуджених до довічного позбавлення волі?...	151
Павлуцька В. І.	Цілі покарання та кримінально-виконавчого законодавства.....	154
Пастушок Б. М.	Виправлення і ресоціалізація засуджених.....	157
Певень М. М.	Проблеми здійснення процедури помилування в Україні.....	160
Пищик К. О.	Спірні питання запровадження слідчих підрозділів Державної кримінально-виконавчої служби.....	163
Рева Н. М.	Щодо питання застосування громадських робіт.....	166
Романченко Д. І.	Щодо питання про міжнародно-правові правила поведіння із неповнолітніми засудженими.....	169

Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	173
Самойленко М. С.	Проблемні питання оцінки ефективності роботи органів і установ виконання покарань.....	177
Святокум А. Ю.	Запровадження центрів пробації для неповнолітніх осіб.....	181
Сергієнко В. М.	Місце суспільно корисної праці в системі заходів ресоціалізації засуджених до позбавлення волі	184
Синявський М. А.	Виправлення засуджених до позбавлення волі : міф чи реальність?...	189
Слюсар Д. Ю.	Впровадження приватних установ виконання покарання в Україні.....	192
Смиковська А. М.	Місце духовної та благодійної опіки церков у системі виховного впливу на засуджених осіб.....	194
Тарапунець В. В.	Загальна характеристика покарання у виді виправних робіт та відмежування його від виправних робіт як адміністративного стягнення.....	197
Тертична А. А.	Інститут пробації: необхідність подальшого впровадження в Україні.....	201
Ткачова А. С.	Виконання покарання у виді арешту: проблемні питання.....	204
Ткачук А. О.	Право засуджених на користування глобальною мережею Інтернет – нові можливості для ресоціалізації та соціальної адаптації засуджених.....	207
Федорець А. Є.	Інститут закінчення строків давності виконання обвинувального вироку як підстава для звільнення особи від	

	відбування покарання.....	210
Хакімова М. Т.	Порівняльний аналіз застосування заходів безпеки в установах виконання покарань України та Естонії.....	21
Харченко Я. Є.	Щодо питання реалізації досудової пробації 17 в Україні.....	
Шевченко А. І.	Кримінально-виконавча характеристика засудженої особи.....	221
Шпарага Д. Ю.	Умовно-дostroкове звільнення від відбування покарання.....	225
Штефан Є. О.	Форми впливу соціально-виховної роботи на засуджених до довічного позбавлення волі.....	290
Штокало Т. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	233
Шутов Д. К.	Деякі проблеми покарання у виді виправних робіт.....	236
Шутова Л. М.	Міжнародно-правовий аспект виконання громадських робіт.....	239
Ярова А. В.	Громадський вплив як засіб ресоціалізації засуджених.....	243

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 17,5. Облік.-вид. арк. 12,93.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911 . Ціна договірна.

Друкарня «Аладдин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.